

Protokoll 2/2023

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 6 februari 2023 kl. 13:30-14:30,
Samuel Owen, Hantverkargatan 3D

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande §§1-12
Leif Bolter
Katarina Borg
Elisabet Jermsten
Desirée Johansson
Anders Johnson Ordf. §13
Måns Lönnroth
Catharina Nolin
Knut Weibull
Monica Hector Protokollförare
Susanne Höglin Handläggare
Henrik Nerlund Sekreterare
Magnus Andersson Adjungerad
Malin Myrin Adjungerad

Justerare

Elisabet Jermsten

Datum för justering**Paragraf**

§§1-13

Protokollförare

Monica Hector

§ 1

Dagordning samt val av justerare

Beslut

Valdes ledamot E Jermsten att tillsammans med ordförande justera protokollet. Beslöts uppta ärenden i ordning enligt föredragningslistan.

Erinrades att ordförande I Varg inte deltar i hanteringen av ärendet Centrala Telefonplan, Västberga 1:1 p.g.a. jäv. Rådets ålderman A Johnson fungerar som ordförande under denna punkt.

§ 2

Nästa sammanträdesdag

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder den 6 mars 2023, kl. 13.30.

§ 3

Nästa delegationssammanträde

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder måndag 20 februari 2023, kl. 13.30.

§ 4

Protokoll fört vid sammanträde 2023.01.16

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2023.01.16 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5

Protokoll fört vid sammanträde 2023.01.23

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets delegationssammanträde 2023.01.23 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Almar Karlaplan, skrivelse till Skönhetsrådet för kännedom
- Vasastaden 1:100 m.fl. (Östra Hagastaden), meddelande om granskningsutlåtande, 2016-17865
- Parkeringsrutor för elsparkcyklar, svar med e-post
- Liljeholmen
- Grillkiosk i Bagarmossen, e-post vidarebefordrad till stadsbyggnadskontorets tillsynsenhet
- Skönhetsrådets utlåtande om balkonger, svar med e-post
- Rustmästaren 2, Bergholmsbacken, meddelande om antagande av detaljplan, 2016-19586
- Påbyggnationer i Skarpnäck , svar med e-post
- Vinterplats Nytorget, synpunkt på installation. Svar med e-post
- (Signerad) Hjorthagen 1:3 m.fl., Terrasskvarteren, planärende på granskning, 2021-12441
- Exploatering av villaområde i Mälarhöjden, svar med e-post samt SR 2022/257 bifogad
- Räcken på broarna bör förskönas. Svar med e-post samt SR 2019/256 bifogad.
- Hästskulptur vid Valhallavägsentrén till Gärdet, svar med e-post.
- Allvarliga ingrepp på LM-staden och Hökmossens trädgårdsstad planeras (Telefonplan). Svar med e-post
- (Signerad) Sperlingens Backe 45, uppsättande av markiser, 2022-10975
- (Signerad) Islandet 16, växtvägg på fasad, 2022-17891-575
- Stoppa rivning i Akalla, svar med e-post samt SR 2022/302 bifogad
- Stadslandskapets och det offentliga rummets estetik: Ericssonsneonljus i Kista, svar med e-post
- (Signerad) Kyrksjöbacken 46, förslag till detaljplan, 2022-03755
- Office Depot i Stadsbiblioteket, svar med e-post
- (Signerad) Västberga 1:1, intill kv. Pucken 1, planärende på granskning nr 3, 2016-15944
- (Signerad) Hercules 1, fasadbelysning Ridarhuset, tidsbegränsat lov, 2023-01052-575
- (Signerad) Måsholmen 22, planärende på granskning, 2021-12641
- Telefonplan, tack till Skönhetsrådet. Svar med e-post
- Mellanbergsvägen, fråga om planarbete. Svar med e-post
- (Signerad) Karlsviks strand, del av fastigheten Farsta 2:1 m.fl. i stadsdelarna Farsta och Larsboda, planärende på granskning, 2012-13613

- (Signerad) Rimsmidaren 15, förslag till detaljplan, 2020-16557

§ 7

Rådet: Verksamhetsberättelse 2022

SR 2023/1

Beslut

Förelåg av kansliet utformat förslag till verksamhetsberättelse för år 2022 vilken, efter ändringar som framgår av registratoret, antogs som rådets.

Uppdrogs åt kansliet att skicka verksamhetsberättelsen till kommunfullmäktige, revisorer och de institutioner som har representation i rådet.

§ 8

Rådet: Ekonomisk verksamhetsberättelse 2022, ILS

SR 2023/2

Beslut

Förelåg av sekreteraren utformat förslag till ekonomisk verksamhetsberättelse i ILS-systemet vilken antogs som rådets.

Handlingar i ärendet

- 1082661 Ekonomisk verksamhetsberättelse, ILS

§ 9

Rådet: Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026

SR 2023/22

Beslut

Förelåg av sekreteraren utformat förslag till budget vilken antogs som rådets.

Handlingar i ärendet

- 1085442 Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026

§ 10

Rådet: Verksamhetsplan 2023

SR 2023/21

Beslut

Förelåg av sekreteraren utformat förslag till verksamhetsplan för 2023 vilken antogs som rådets.

Handlingar i ärendet

- 1085451 Verksamhetsplan 2023

§ 11

Sekreteraren informerar

Sammanfattning av ärendet

Informerade sekreteraren om att DN i artikel tagit upp Skönhetsrådets beslut att avstyrka planförslaget för Centrala Telefonplan, Västberga 1:1.

Sekreteraren önskade att ledamöterna återkopplar om behov av surfplattor. De befintliga surfplattorna har rådet köpt, kostnaderna för mobilabonnemang är dock löpande. Stockholms stad har ändrat regler för telefoni m.m. vilket innebär att rådet, när de befintliga

surfplattorna måste bytas ut, i stället måste hyra och då betala en månadskostnad för varje surfplatta.

§ 12 **Övriga frågor**

Beslut

Förelåg inga övriga frågor.

§ 13 **Centrala Telefonplan, Västberga 1:1 m.fl., förslag till detaljplan, 2013-05016** SR 2022/304

Beslut

Anmäldes för formellt beslut ärende hänskjutet vid delegationssammanträde 2023.01.23 (§3).

Erinrades att ordförande I Varg, p.g.a. jäv, inte deltagit i ärendets hantering.

Handläggare
Susanne Höglin
Telefon: 08-50829766**Till**
Kommunfullmäktige

RÅDET TILL SKYDD FÖR STOCKHOLMS SKÖNHET överlämnar härmed redogörelse för verksamhetsåret 2022

Skönhetsrådets uppdrag från kommunfullmäktige styrs i reglementet (Kfs 2006:23) och innebär att vara rådgivare åt kommunens olika myndigheter, kommittéer, delegationer och utskott i frågor som rör Stockholms stads offentliga konstverk, konstnärligt eller kulturhistoriskt värdefull stadsbild eller kommunens och dess omgivningars övriga skönhets- och naturvärden. Rådet består av tretton ledamöter och ett kansli. Tolv av rådets ledamöter utses av utvalda institutioner och partier och väljs på fyra år av kommunfullmäktige. Den trettonde ledamoten väljer rådet självt.

Sammansättning

Sammansättningen under 2022 har varit följande:

Ordförande Inga Varg (utsedd av de övriga), vice ordförande Margareta Olofsson (Svenska Naturskyddsföreningens styrelse), ledamöterna Birgitta Bremer (Kungliga Vetenskapsakademiens miljökommitté), Laila Reppen (Samfundet S:t Eriks styrelse), Anders Johnson (L), Leif Bolter (Kungliga Akademien för de fria konsterna), Helena Nilsson Lannegren (C), Måns Lönnroth (S) Katarina Borg (Sveriges Arkitekter), Elisabet Jermsten (Statens Fastighetsverk), Magnus Olausson (Kungliga Vitterhets- Historie- och Antikvitetsakademien), fr.o.m. april Stina Ekman (Kungliga Akademien för de fria konsterna) samt Martina Pereira Norrman (V). I enlighet med rådets reglemente utsågs i början av verksamhetsåret tre delegationsgrupper i vilka ledamöterna sammanträder en gång i månaden med uppgift att närmare studera eller förbereda omfattande ärenden.

Under året har 319 ärenden diarieförts (jmf 2021 diariefördes 346 ärenden). I huvudsak kan de indelas i programsamråd, detaljplaner, bygglov, övriga remisser samt från allmänheten inkomna skrivelser. Rådet har granskat 129 planärenden i program-, samråds-, granskning- eller utställningsskede samt remitterats 74

bygglovsärenden. Andra ärenden har remitterats från bl.a. Förvaltningen för utbyggd tunnelbana, Region Stockholm, Trafikförvaltningen Region Stockholm, Kommunstyrelsen, Stockholm Exergi, Trafikkontoret, Statens Fastighetsverk, Stockholms Hamnar, Stadsarkivet, Farsta stadsdelsförvaltning samt Parkmiljöavdelningen på Norrmalms stadsdelsförvaltning. Rådet har också mottagit många skrivelser från privatpersoner.

Skönhetsrådet har sammanträtt vid 10 ordinarie sammanträden och 10 delegationssammanträden. Till dessa sammanträden har, förutom ordinarie ledamöter, även rådets adjungerade kallats: stadsbyggnadsdirektören, stadsarkitekten, enhetschefer och bygglovschefer vid stadsbyggnadskontoret, så även stadsträdgårdsmästaren, stadsantikvariern samt slottsfogden vid Kungl. Djurgårdens förvaltning. Rådet har också fått föredragningar i aktuella ärenden av tjänstemän från kommunala och statliga förvaltningar, arkitektkontor m.fl.

Skönhetsrådet har en i förhållande till andra förvaltningar fri ställning med flera olika möjligheter att agera. Det huvudsakliga uppdraget är rådgivande inom vilket rådet främst behandlat remitterade detaljplaner och bygglov från stadsbyggnadskontoret. Rådet initierar också egna ärenden, reagerar på tendenser och misshälligheter eller blir kontaktat av andra förvaltningar, arkitekter, byggherrar och allmänhet för samråd eller andra frågor rörande stadens utveckling.

Kansli

Vid rådets kansli finns tre heltidsanställda. Sekreterare och kanslichef för Skönhetsrådet Henrik Nerlund, handläggare Monica Hector, även rådets protokollförare och Susanne Höglin, handläggare/registrator samt kommunikations- och arkivansvarig. Kansliet har delegerad rätt till beslut i ärenden om bygglov som rör fasadbelysning och kulör, enklare detaljplaner samt planärenden i granskningskedje. Kansliet gör även frekventa platsbesök. Dessutom är sekreteraren företrädare för rådet i olika referens- och samrådsgrupper, till exempel den grupp för granskning inför start-PM som stadsbyggnadskontoret sammankallar. Sekreteraren sitter även med i juryn som utser årets Stockholmsbyggnad, vilket 2022 blev Kajplats 6 på Liljeholmskajen.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 08-50829766
Växel 08-50829000
susanne.hoglin@stockholm.se
skonhetsradet.stockholm

Arkiv och kommunikation

Rådets kansli ansvarar även för arkiv och kommunikation. Kansliet har tät kontakt med en intresserad allmänhet genom telefonsamtal

och e-post, rådets arbete följs också på sociala medier som Facebook och Instagram samt genom besök på webbplatsen skönhetsradet.stockholm. Där finns information om rådets ledamöter, sammanträden samt rådets yttranden sedan 2020. Skönhetsrådet har även ett närarkiv där det är möjligt att söka bland de ärenden rådet behandlat sedan 1996. Material från tiden mellan 1919 och 1995 finns på Stadsarkivet Liljeholmskajen. Rådets sekreterare medverkar återkommande i intervjuer i media om rådets arbete.

Verksamhetsåret 2022

Skönhetsrådet är tillsatt av kommunfullmäktige för att granska stadens egen verksamhet gällande stadsbyggnadsfrågor och rådet har en viktig funktion som kvalitetsgranskande organ. När rådet inrättades 1919 ingick det i uppdraget att bevaka stockholmarnas intressen i en snabbt växande stad. Skönhetsrådet har under åren fortsatt att värna livsmiljöerna och kan med sin sammansättning av ledamöter från många discipliner och med skiftande erfarenheter tillföra kunskap till de ärenden rådet behandlar.

Möjligheternas Stockholm

Stadens budget för 2022 har rubriken Möjligheternas Stockholm och i den presenterades tre inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.

Många av de mål och visioner som fullmäktige beslutat om, t.ex. infrastruktur, bostäder, skolor och idrottsanläggningar, miljö och klimat, natur och kultur är frågor som rådet kontinuerligt arbetar med. För att uppnå stadens mål om fler och goda bostäder krävs att planläggningen inte handlar om enskilda planprojekt utan ses i ett större perspektiv så att bebyggelsen integreras i staden. Därför påtalar Skönhetsrådet ofta betydelsen av områdesplanering och att denna borde tillämpas i högre grad. Områdesplanering borde också presenteras på ett lättfattligt sätt, när det är lämpligt i t.ex. planprogram så att det blir möjligt att förstå och bedöma helheten. Rådets utgångspunkt är att byggnadshöjder, gestaltning, nya stadsrum, parker, lekplatser, m.m. måste utformas så att de tillför nya kvaliteter. Allt stadsbyggande ska vara värdeskapande och alla projekt motiveras utifrån vilka kvaliteter de bidrar med – utöver de

bostäder som tillförs. För rådet är kvalitetsaspekterna lika viktiga oavsett om det gäller innerstaden eller ytterstaden.

Under 2022 har Skönhetsrådet kunnat återgå till fysiska sammanträden allteftersom coronapandemin har mattats av. Detta har varit till fördel för ledamöternas arbete som till stor del bygger på gemensamma diskussioner om de ärenden som rådet remitteras.

Till rådets verksamhet hör också att genom ett årligt större seminarium öka kunskaper över förvaltningsgränserna om stadsbyggande och stadsmiljöfrågor. Temat för 2022 var ”Markpolitik, exploateringsekonomi och hållbar utveckling”. Målsättningen var att skapa mer kunskap om sambandet mellan de ekonomiska förutsättningarna och den årsring som nu tar form. Seminariet belyste även de relativt storskaliga rivningar som staden planerar och att hållbarhet än så länge handlar mer om återbruk av material än av hela hus. Seminariet genomfördes som ett eftermiddagsseminarium och hölls på Essinge Konferenscenter på Stora Essingen. Föreläsare hade bjudits in från Stadsbyggnadskontoret, Veidekke, Karlstad universitet, KTH och Kod Arkitekter. Som remissinstans för stadens detaljplaner har Skönhetsrådet kunnat konstatera att höjden och tätheten på det som byggs ökat markant under 2000-talet samtidigt som grönytorna krymper. Även när den traditionella stenstaden sägs utgöra förebild för ny bebyggelse spränger den ”nya kvartersstaden” gränserna för denna med en höjdskala som tillåts växa på bekostnad av stadsrummens proportioner och ljusförhållanden.

Deltagare på seminariet var politiker och tjänstemän vid de tekniska nämnderna samt tjänstemän från stadsledningskontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, utbildningsförvaltningen, kulturförvaltningen, fastighetskontoret, miljöförvaltningen m.fl. I den utvärdering som årligen görs framkommer att seminariet är mycket uppskattat, både för sitt innehåll men också som ett av få tillfällen för många medarbetare att vid ett och samma tillfälle mötas och diskutera gemensamma frågor.

Program, detaljplaner, bygglov och övriga remisser

I de program och detaljplaner som remitterats rådet under verksamhetsåret 2022 har ett tillskott på cirka 12500 bostäder (bostadsrätter, hyresrätter och enstaka äganderätter) föreslagits i Stockholm. Det innebär en ökning av ca 5800 bostäder jämfört med 2021. Av de 43 detaljplaner som innehållit bostäder, som rådet

hanterat i samrådsskedet har 20 tillstyrkts. Detta innebär att rådet tillstyrkt drygt 4900 bostäder. Övriga remitterade detaljplaner har rådet antingen avstyrkt helt eller avstyrkt i föreliggande form och önskat bearbetning av exploateringsgrad, skala, höjder och rumsligheter. Vidare har 34 studentbostäder samt 100 bostäder inom vårdboenden i olika former planlagts under året. Rådet har under året även granskat tre förslag på skolor (F-6, F-9, en högstadieskola), samt en idrottshall.

De flesta bygglov hanteras av kansliet på delegation men några bygglov av mer principiell eller för stadsbilden avgörande art tas varje år upp till rådets bord. Under 2022 har bland annat fällning av almar vid Stadsbiblioteket, villaförtätning i Mälarhöjden samt uppförande av kontorsbyggnad i kv. Garnisonen, hanterats.

Gällande villaförtätning har Skönhetsrådet tillskrivit stadsbyggnadsnämnden vid flera tillfällen angående de ibland mycket stora förändringar som sker i stadens småhus- och villaområden. När äldre enbostadshus rivs och ersätts med flerfamiljshus omvandlas även de grönskande trädgårdarna till hårdgjorda ytor för parkering, sophantering mm. Förändringarna möjliggörs genom mycket generösa tolkningar av gällande äldre stadsplaner. Ibland styckas tomterna till storlekar mindre än de 600 kvm som länge varit vedertaget minsta mått. När dessa bebyggs blir resultatet att mycket lite av villaområdenas karaktär av hus i trädgård återstår. Sedan 2021 finns en strategi för utveckling av småhus- och villaområden; *Varsam utveckling av småhus- och villaområden, strategi med vägledning* men vilken juridisk verkan strategin kommer att ha återstår att se.

Rosimunda 12

Skönhetsrådet remitterades under 2022 rivningen av en villa i Mälarhöjden vilken föreslås ersättas av ett flerfamiljshus med tio lägenheter. I sitt remissvar för Rosimunda 12 skrev rådet att förslaget genom den oacceptabla bostadsmiljö som skapas strider både mot den ursprungliga stadsplanens intentioner och strategin för utveckling av småhus- och villaområden. Rådet framförde vidare att en så stor förändring som föreslås inte kan genomföras genom ett bygglovsförfarande utan kräver en detaljplaneprocess.

Garnisonen 3

Ett förtättningsprojekt i kvarteret Garnisonen innebar att en ny kontorsbyggnad i sju våningar föreslogs ersätta den envåningsbyggnad som tidigare huserat FOA:s datacentral. Skönhetsrådet avstyrkte bestämt bifall till ansökan om bygglov

sedan rådet konstaterat att det föreslagna bygglovets strider mot detaljplanens intention att inte tillföra ny bygggrätt. Den föreslagna byggnaden stred enligt rådet också mot kvarterets sakliga struktur och skulle förvanska den sammanhållna miljön med stor inverkan på befintliga stadsbildliga-, arkitekturhistoriska- och socialhistoriska värden. Kvarteret är klassificerat som blått och grönt av Stadsmuseet, d.v.s. den högsta och näst högsta bevarandeklassen. Rådet såg det som uteslutet att tillföra kvarteret den föreslagna byggnaden men att det för den skull inte är omöjligt att utveckla kvarteret framöver med ny eller ändrad bebyggelse. Återigen framhöll rådet att en sådan process måste ske inom ramen för en ny detaljplan och inte endast genom bygglovsprövning.

Andra ärenden som under året remitterats rådet utanför den ordinarie remisshanteringen av detaljplaner och bygglov är tekniska lösningar och valvkonstruktioner för Tunnelbanans Stridbecksvalv, Spårväg Syd, Program för Mariatorget, Kajstrategi för Stockholms stad samt Hybridgräsplaner på Gärdets sportfält.

Omvandling av industriområden

När staden växer flyttas verksamhetsområden längre ut för att lämna plats åt bostäder i stadens krans och under året har Skönhetsrådet remitterats två förslag för omvandling av industriområden.

Örnsbergs industriområde

Skönhetsrådet ställde sig positivt till förslaget för omvandling av Örnsbergs industriområde. Rådet uppskattade det större grepp som tagits om området gällande skala, gaturum, bottenvåningar, gröna gårdar och att planera för hus med trästommar. Ett intressant inslag i planen var att man valt att inte underbygga innergårdarna med garage tack vare ett gediget arbete med mobilitetsfrågor där man lyckats samla områdets byggherrar. Detta möjliggör betydligt mer grönskande och trivsamma bostadsgårdar än vad som annars blir fallet.

Vinsta Johannelund

Skönhetsrådet ansåg att stadsbyggnadskontoret utarbetat ett ambitiöst program för området som rådet i hög utsträckning ställer sig positivt till och stöder. Programmets arkitektoniska idéer att vända den nya stadsdelen utåt och därmed göra det möjligt att integrera den med omkringliggande områden anser rådet vara rätt förhållningssätt, liksom att koppla samman grönskan. Rådet ställde sig också mycket positivt till inriktningen att bevara karaktärsfull

kulturhistoria. Det Skönhetsrådet framför allt vänder sig mot i denna del av programmet är det planerade höghuset som ska markera centrum. I stadsdelar planerade framför allt på 1940- och 50-talen var kvarters- och gatustrukturen inte rätvinklig till skillnad från innerstadens strikta rutnät. Gatustrukturen fick i ytterstaden en friare och till terrängen mer anpassad dragning. I dessa stadsdelar blev höghus ett sätt att markera centrumbildningen och byggnaden tjänade därmed som ett riktmärke, något att ta sikte på, och som fungerade väl när övrig bebyggelse hade en betydligt lägre skala. Arbetsplatsområdet Vinsta-Johannelund är strikt planerat i en rutnässtruktur med tydliga kvartersbildningar. I enlighet med de principer som tidigare använts i ytterstaden finns det därmed, enligt rådets uppfattning, inte behov av något högt hus som markerar områdets centrum. Närheten till Hässelby slott och den kulturmiljö som finns direkt söder om tunnelbanestationen gör det dessutom direkt olämpligt att tillföra ett högt hus på platsen eftersom det skulle komma att göra ett stort visuellt intrång i slottsmiljön.

Parkering och mobilitet

I många av de ärenden rådet granskar är frågan om parkering en återkommande stöttesten. Att uppfylla krav på parkering och tillgänglighet och samtidigt gestalta goda bostadsgårdar innebär ofta svåra avvägningar. En vanlig lösning för att få in önskat antal parkeringsplatser i projekten har blivit att underbygga gårdar med garage. Underjordiska garage begränsar dock möjligheten att skapa grönskande och lummiga gårdar då bjälklaget inte blir tillräckligt djupt för plantering av större träd. Samtidigt möjliggör garagen bostadsgårdar utan parkering och trafik. I vissa fall förläggs garage i husens bottenvåning vilket kan få negativa konsekvenser för gatumiljön och för den upplevda tryggheten i marknivå.

Stadens egna krav och riktlinjer innebär att all parkering i samband med ny bebyggelse måste lösas på fastighetsmark. Konsekvensen av detta kan innebära underbyggt garage, eller angöring och parkering för rörelsehindrade på bostadsgården, med mer eller mindre hårdgjorda ytor på gården. I båda fallen påverkas bostadsgårdarna negativt. Med högre ambitioner för mobilitet samt lägre p-tal skulle garagen kunna undvikas och gränsen för tillgänglig angöring ändå kunna uppnås. Om parkering samordnas mellan fastighetsägare i högre grad behöver varje enskilt projekt inte lösa parkeringsfrågan inom den egna fastigheten. I detaljplanen för Örnbergs industriområde som var på samråd under maj 2022

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 08-50829766
Växel 08-50829000
susanne.hoglin@stockholm.se
skonhetsradet.stockholm

fanns ett samlat mobilitetsprogram vilket omfattade merparten av alla byggaktörer och en majoritet av tillkommande bostäder. Mobilitetsprogrammet innebär ett åtagande som de medverkande byggaktörerna förbinder sig till och innehåller bland annat gemensam öppen bilpool, omfattande cykellösningar inklusive lådcyklar, återbruksrum och leveransskåp i fastigheter. I området planeras även en gemensam mobilitetshub. I en växande och tätare stad blir kvalitativa och grönskande gårdsrum allt viktigare och för att möjliggöra detta borde:

- 1) planarbetet för Örnberg inte vara ett undantag utan etableras som ett generellt arbetssätt.
- 2) parkering samordnas mellan fastighetsägare över större områden och inte lösas inom varje enskilt projekt.

Av rådet initierade ärenden

Skönhetsrådet har en fri och oberoende roll i förhållande till resten av staden. Skönhetsrådets arbete styrs av ett reglemente som beslutats av kommunfullmäktige. Vid sidan av att vara remissinstans till stadsbyggnadskontoret har rådet också inskrivet i sina stadgar rätten att själv väcka initiativ och tillskriva den del av staden som rådet finner lämpligt i ett visst ärende. Under det gångna året har Skönhetsrådet initierat två sådana ärenden: *Hovings malmgård* och *Nya inslag i stadsmiljön: laddstolpar, leveransboxar och elsparkcyklar*.

Noder i ytterstaden

Stockholms stad har som mål att bygga 140 000 nya bostäder under perioden 2010–2030. För perioden 2022–2024 är målet 10 000 bostäder per år i godkända och antagna detaljplaner. Det är en historiskt hög takt som ställer höga krav inte bara på gestaltning av den nya bebyggelsen utan även på att skapa trivsamma stadsrum där människor vill röra sig. Skönhetsrådet har under året behandlat tre ärenden vars syfte är att knyta ihop hela stadsdelar, dessa är Bromstensgluggen, Sjöstadshöjden och kv. Cikadan i Hammarhöjden. I detaljplanen för kv. Cikadan 1 m.fl. föreslås 140 nya bostäder i skärningspunkten mellan Hammarbybacken, Olaus Magnus väg och Palandergatan. Platsen utgör i det större perspektivet en nod mellan Hammarby sjöstad, Södermalm, Johanneshov och Hammarbyhöjden. Mötespunkten mellan stadsdelar och synligheten i stadsbilden skapar därför förutsättningar att, förutom att tillföra bostäder, gestalta ett kvalitativt offentligt rum. Dock var avsaknaden av ett sådant

påtaglig i planarbetet vilket Skönhetsrådet kritiserade i sitt yttrande och även i media. Likaså i planarbetet för Bromstensgluggen och Sjöstadshöjden ansåg rådet att staden misslyckas med det uttalade syftet att koppla ihop stadsdelar. Bl.a. tillskapas säckgator som inte leder någonstans. Planarbete pågår även för Sockenplan och Valla torg inom vilka rådet uppmanar staden att se betydelsen av de centrala platserna och deras möjligheter.

Rivningar

Under senare år har omfattande rivningar planerats eller verkställt i Stockholm. Ofta är det moderna kontorshus på attraktiva lägen som t.ex. det så kallade Passagenhuset eller kv. Snäckan på Tegelbacken, men det handlar även om byggnader eller hela områden utanför innerstaden. Skönhetsrådet har remitterats ett flertal rivningsplaner under 2022, däribland Alviks strand, Sjöstadshöjden och Mariehäll. Särskilt bebyggelse från 1970-talet är ofta utsatt för rivning. Den är inte tillräcklig gammal för att anses kulturhistoriskt värdefull och inte heller tillräckligt ny för att anses spännande och urban. Rådet kritiserade den föreslagna rivningen av Triåfabriken 4 i Hammarby fabriksområde som ingår i planarbetet för Sjöstadshöjden. Byggnaden uppfördes 1991 efter ritningar av arkitekt Mischa Borowski i postmodern stil. Av de postmoderna byggnader som Borowski ritat i Stockholm är ett stort antal redan rivna, förvanskade eller hotade. Den aktuella byggnaden har därmed ett stort värde som kvarvarande representant från den postmoderna epoken.

Skönhetsrådet finner det förvånande att staden accepterar att exploitörer vill riva så pass nya hus, ibland yngre än 40 år, dels mot bakgrund av en allmän samhällsanda som förespråkar hållbarhet och återbruk, men också sett till stadens egna ambitiösa hållbarhetsmål och arbete med Agenda 2030. I stadens planunderlag saknas dessutom klimatkalkyler eller livscykelanalyser som skulle kunna visa vilken miljöpåverkan rivningarna innebär. Numera utreds de flesta aspekter av ny bebyggelse noggrant. Solljus, buller, vind, dagvatten och naturvärden är föremål för utredningar liksom barnkonsekvenser och social hållbarhet. Skönhetsrådet anser att det är hög tid att foga konsekvenser av rivningar till listan.

Nya inslag i stadsmiljön

Samhällets ökade elektrifiering och ändrade beteendemönster rörande leveranser och transporter ger konkreta avtryck i stadsbilden i form av laddstolpar, leveransboxar, elsparkcyklar och reklambåtar. Skönhetsrådet anser att det offentliga rummet är stadens viktigaste tillgång och att stor försiktighet måste iaktas när

nya objekt tillåts breda ut sig i det utrymme som är allmän plats. Rådet har bevakat frågan under ett par års tid och skickade i oktober 2022 en skrivelse till kommunfullmäktige med uppmaning till staden att ta fram en strategi för hur gator, torg, parker och vattenrum upplåts och hur eventuella nya objekt ska gestaltas.

Inkomna skrivelser från privatpersoner

Allmänhetens vilja till delaktighet i stadsbyggnadsfrågor är påtaglig och i de ärenden som media rapporterar om blir detta extra tydligt vilket framgår av mängden inkomna synpunkter, frågor och förslag. Skönhetsrådet fick under 2022 en rad mail om nedskräpning, klotter och graffiti. Rådet mottog också många synpunkter gällande det pågående planarbetet för Hasselbacken.

Ekonomi

Tkr	Budget 2022	Bokslut 2022	Över- / underskott
Kostnader	3050	3047	3
Intäkter	0	0	0
Netto	3050	3047	3

Ekonomisk analys

Skönhetsrådet har under året förbrukat anslagna medel för verksamheten. Budgeterade tillgångar, som anslås som del av de som budgeteras för Stadsledningskontoret, medger endast utgifter för löner, arvoden och daglig drift av kanslifunktionen exkluderat hyra och kostnad för den administration som erhålls genom Stadsledningskontorets administrativa avdelning. Rådet debiterar inte sitt arbete och har därför inte intäkter. Rådet genomförde sin sommarutflykt med middag som brukligt. Det årliga seminariet genomfördes dock som ett halvdagsseminarium av ekonomiska skäl. Personallönekostnaderna har efter årets löneöversyn räknats upp. För kommande år krävs en utökad budget för att rådet ska kunna bedriva sin verksamhet i enlighet med tidigare.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Sida 17 (17)

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2023-02-06
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2023-02-06

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Bengt Anders,Johnson	2023-02-09
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2023-02-09
Monica Christina,Hector	2023-02-09
Ellen Elisabet,Jermsten	2023-02-09
Inga Margareta,Varg	2023-02-09